

Claudio Katz

Vänstern och Venezuela

12 juni 2017

[*Claudio Katz* är nationalekonom och forskare vid Argentinas nationella råd för vetenskaplig och teknisk forskning (CONICET), lärare vid universitetet i Buenos Aires och medlem av Vänsterekonomerna (EDI).]

De två senaste månaderna har Venezuela hamnat i en förfärlig våldsvåg. Det har redan lett till över 60 döda plus plundrade skolor, nedbrända offentliga byggnader, förstörda allmänna transportmedel och tomma sjukhus. Men de stora medierna har ägnat sig åt en ström av kusliga fördömanden av regeringen. De har förmedlat bilden av en diktator på kollisionskurs med en demokratisk opposition.

Men statistiken bekräftar inte den uppfattningen, framför allt inte vad gäller dödsoffren. När antalet dödade hade nått upp till 39 uppgav en rapport att bara fyra var offer för säkerhetsstyrkorna. Resten hade dött under plundringar eller väpnade uppgörelser inom oppositionens mobiliseringar.¹ En annan rapport konstaterade att 60 procent av dem som dödats inte hade det minsta att göra med sammandrabbningarna.²

De bedömningarna stämmer överens med uppskattningar om att de flesta av offren dödats av krypskyttar med kopplingar till oppositionen. Senare rapporter uppger att huvuddelen av offren dödades i samband med vandalism eller vid interna uppgörelser.³

Det finns också många anklagelser om att paramilitära grupper med koppling till högern varit inblandade. Och det finns tecken på att mycket av våldet haft lokalt stöd av kommuner som styrs av oppositionen.⁴

Detta stämmer med den fascistiska brutalitet som ledde till att personer med kopplingar till chavismen brändes till döds.⁵ Att bränna en anhängare till regeringen levande är något som mer brukar känneteckna paramilitärerna i Colombia eller kriminella grupper än klassiska politiska organisationer. En del bedömare uppger till och med att av totalt 60 döda var 27 sympatisörer till chavismen.⁶

Andra hävdar att det i oppositionens demonstrationer deltar cirka 15 000 personer tränade som chockstyrkor. De använder rånarluvor, sköldar och egentillverkade vapen för att

¹ Marco Teruggi, Radiografía de la violencia en Venezuela, 14-5-2017.

<http://www.eltelegrafo.com.ec/noticias/columnistas/1/radiografia-de-la-violencia-en-venezuela>.

² Pablo Siris Seade, Las nuevas víctimas de las guarimbas en Venezuela, 20-05-2017,

<http://www.rebellion.org/noticiax.php?id=226887>

³ Cieza, Guillermo, La derrota política de la derecha venezolana, 7-6-2017,

<http://www.resumenlatinoamericano.org/2017/06/07/la-derrota-politica-de-la-derecha-venezolana/>

⁴ Boron, Atilio. Venezuela sumida en la guerra civil, 26-5-2017,

www.jornada.unam.mx/2017/05/26/opinion/018a1pol.

Boron, Atilio. La "oposición democrática" en Venezuela: peor que el fascismo 25-4 2017,

<http://www.cubadebate.cu/opinion/2017/04/25/la-oposicion-democratica-en-venezuela-peor-que-el-fascismo/#.WWISjyLLfup>

⁵ Aznárez, Carlos. La cuestión es impedir que el fascismo se adueñe de Venezuela, 22-5-2017,

<http://www.resumenlatinoamericano.org/2017/05/22/la-cuestion-es-impedir-que-el-fascismo-se-adueno-de-venezuela-por-carlos-aznarez/>.

⁶ Pineda, Manu, La mentira como herramienta de guerra en Venezuela, 29/05/2017.

http://www.eldiario.es/contrapoder/mentiras-herramienta-guerra-Venezuela_6_648195186.html.

åstadkomma kaos och upprätta ”befriade områden”.⁷

Oppositionens bedömningar går i rakt motsatt riktning, men har tillbakavisats genom detaljerade uppgifter om offren.⁸ Eftersom ingen erkänner några ”oberoende” bedömningar får man bedöma det som pågår utifrån tidigare händelser. Under *la guarimba* i februari 2014 dödades 43 personer, de allra flesta i samband med politiska sammandrabbningar eller polisinsatser.

Vi måste också betänka hur oppositionen reagerade när den ställdes inför en liknande utmaning. Regeringarna då slog ned 1989 års ”Caracazo” med hundratals döda och flera tusen sårade som följd.

Läget i Venezuela är dramatiskt, men det räcker inte som förklaring till varför landet har hamnat i centrum för nyhetsrapporteringen. Samma medier struntar i betydligt allvarligare händelser i andra länder.

Sedan början av året har 46 ledare för sociala rörelser dödats i Colombia och de senaste 14 månaderna handlar det om 120. Mellan 2002 och 2016 massakrerade paramilitära styrkor 558 massledare och de båda senaste decennierna har bortemot 2 500 fackföreningsaktivister mördats.⁹ Varför talar inte något ansedd tv-journalist om detta pågående blodbad i Venezuelas närmaste granne?

Än mer förfärande är läget i Mexiko. Varje dag läggs någon journalist till den långa listan över mördade studenter, lärare och sociala förkämpar. I den stämning som ”aktionerna mot knarkhandeln” lett till har 29 917 personer försvunnit.¹⁰ Borde inte sådana siffror väcka större journalistisk uppmärksamhet än Venezuela?

Honduras är ett annat hårresande fall. Berta Cáceres och 15 andra aktivister har mördats. Mellan 2002 och 2014 ökade antalet mördade miljöförkämpar till 111.¹¹ Listan på offer för fasor som den dominerande pressen struntar i kan utsträckas till de politiska fångarna i Peru. Och dessutom känner bara ett fåtal till den puertoricanske självständighetsledaren Oscar López Rivera lidande under 35 år i fängelse.

De flesta i Latinamerika känner helt enkelt inte till de tragedier som inträffar i de länder där högern styr. Mediernas dubbelmoral bekräftar att Venezuelas framträdande roll på tv-rutan inte har att göra med humanitära överväganden.

Former för en kupp

Mediabevakningen stärker oppositionen i dess försök att få till stånd en kupp. Eftersom det inte går att använda sig av klassiska störningsmetoder som dem som ledde till Pinochets kupp försöker man få bort president Maduro genom att rubba hela samhället. Man upprepar försöket från februari 2014 i syfte att genomföra en institutionell kupp liknande dem som utfördes i Honduras (2009), Paraguay (2014) och Brasilien (2016). Med våld hoppas de kunna genomdriva det som senare ska stadfästas via valurnorna.

⁷ Teruggi, Marco. Análisis del esquema de la ofensiva paramilitar, 24-5-2017,

<http://hastaelnocau.wordpress.com/2017/05/24/analisis-del-esquema-de-la-ofensiva-paramilitar/>.

⁸ Bracci Roa, Luigino. Lista de fallecidos por las protestas violentas de la oposición venezolana, abril a junio 2017, 9-6-2017, <http://albaciudad.org/2017/06/lista-fallecidos-protestas-venezuela-abril-2017/>.

⁹ Restrepo Domínguez, Manuel Humberto. 46 líderes asesinados evidencian una política del horror, 22/05/2017, <http://www.alainet.org/es/articulo/185633>.

¹⁰ TRIAL International, Informe de seguimiento presentado al Comité contra la Desaparición Forzada, 2-2-2017, <https://trialinternational.org/wp-content/uploads/2017/02/FINAL-InformedeseguimientoCED-MEX2017.pdf>.

¹¹ TelsurTV, Asesinan a Berta Cáceres, líder indígena de Honduras, 3-3-2016.

<http://www.telesurtv.net/news/Asesinan-a-Bertha-Caceres-lider-indigena-de-Honduras--20160303-0016.html>.

Högern saknar den militära styrka som tidigare har gjort det möjligt för dem att återta regeringsmakten. Men den försöker skapa förutsättningar för en sådan utveckling genom att iscensätta skärmytslingar vid militärföreläggningar, sätta polisstationer i brand eller tåga mot militärens högkvarter.

I planerna ingår ekonomiskt sabotage och kravaller av väpnade grupper, som i motsats till i Colombia agerar anonymt. Sådana aktioner blandas med den kriminella undre världen och man sätter skräck i köpmännen.¹²

I dessa aktioner ingår fascistiska metoder med stöd från chavismens mest våldsamma motståndare. De har tagit över den upprorssymbolik som de folkliga rörelserna står för och framställer plundringarna som heroiska dåd. Deras ledare Leopoldo López är inte någon oskuldsfull politiker. Vilken domstol som helst skulle ha dömt honom till livstid för hans brottsliga verksamhet.

Högern försöker skapa stämningar av inbördeskrig i syfte att demoralisera chavisternas baser, som blivit påverkade av bristen på livsmedel och medicin. Den manar öppet till utländsk intervention och förhandlar med kreditgivarna för att stoppa landets möjligheter till krediter.

Oppositionen hoppas kunna lyncha Maduro och begrava chavismen. Den har fört ut kampen på gatorna för att vinna över den allmänna opinionen och få ekonomin att kollapsa. Den ser inte val som något annat än kulmen på denna offensiv.

Men den har stött på allt fler hinder. Det stora inslaget av våld i demonstrationerna skrämmer en majoritet av dem som är missnöjda och tär på krafterna hos de egna demonstranterna. Precis som 2014 undermineras hela oppositionen av avvisandet av fascismen. Dessutom har Maduros ståndaktighet gjort att många har avstått från att ansluta sig till demonstrationerna. Man har inte lyckats få fäste i de folkliga kvarteren, där man fortfarande löper risken av en väpnad konflikt av annat slag.¹³

Storbourgeoisin i Venezuela försöker få till stånd en kupp med regionalt stöd av Macri, Temer, Santos och Peña Nieto. I månader har man agerat för en destabiliseringsplan inom OAS. Men man har inte lyckats något vidare med det. Förslag om sanktioner mot Venezuela har stött på motstånd inom olika utrikesministerier och man har inte klarat av att uppnå den enighet som rådde när Kuba kastades ut ur OAS på 1960-talet.

USA:s stöd till kupper i syfte att återta kontroller över kontinentens stora oljetillgångar är också ökänt. USA:s utrikesdepartement försöker upprepa samma metoder som i Irak eller Libyen i förvisning om att när Maduro väl störtats kommer ingen att minnas var Venezuela ligger. Det räcker med att se hur medierna undviker att nämna något som helst i nyhets-sändningarna om de länder där Pentagon redan har intervenerat. Så fort motståndaren är borta övergår nyheterna till andra frågor.

De som lyfter fram några amerikanska tidningars flirtande med Venezuelas president eller Trumps verbala motsägelser, inser inte imperialismens strategiska mål.¹⁴ De får det att låta som om sådana betydelselösa fakta visar att det inte råder någon konflikt mellan USA och chavismen. Men de säger inget om att den överväldigande majoriteten av tidningarna ondskefullt angriper Maduro och att mångmiljonären i Vita huset dagligen förnekar vad han sagt dagen innan.

¹² Teruggi, Marco. Llegó la hora Venezuela, 28-5-2017.

<http://www.resumenlatinoamericano.org/2017/05/29/llego-la-hora-venezuela/>

¹³ Cieza, Guillermo, La derrota política de la derecha venezolana, 7-6-2017,

www.resumenlatinoamericano.org/2017/06/07/la-derrota-politica-de-la-derecha-venezolana/

¹⁴ Rodríguez Porras, Simón. Nueve errores de Claudio Katz sobre Venezuela, 11-5-2017.

<http://laclase.info/nueve-errores-de-claudio-katz-sobre-venezuela/>.

Trump är inte likgiltig eller neutral. Han låter bara CIA och Pentagon verkställa den sammansvärjning som har utformats i *Sharp och Venezuela Freedom 2-planen*. Där ingår spioneri, truppsatser och skydd för terrorismen.¹⁵ Detta växer fram i lönnedom medan de stora medierna förringar alla försök till fördömanden av sådana operationer. Särskilt tar man upp ”vänsterns överdrifter” för att inget ska störa konspiratörerna.

En del bedömare tror att Chevrons närvaro i Venezuela – eller att PDVSA fortsätter att göra affärer i USA – visar på att de båda regeringarna har nära kopplingar.¹⁶ Dessa relationer får dem att tro att det inte finns något kuppscenario. Men sådana relationer påverkar inte det minsta Imperiets beslutsamhet att störta den bolivarianska regeringen.

USA-bolag i Venezuela (och deras motsvarigheter i USA) har funnits ända sedan den chavistiska processen inleddes. Men Bush, Obama och Trump har varit ute efter att återta den direkta kontrollen över oljan. Det går inte att uppnå om relationerna är ansträngda mellan säljare och kunder. De vill införa samma privatiseringsmodell som i Mexiko och kasta ut Ryssland och Kina från sin bakgård.

Vänsterns inställning

Om diagnosen om en reaktionär kupp är riktig borde det inte leda till några meningsskiljaktigheter inom vänstern. Våra huvudfiender är högern och imperialismen och att krossa dem kommer alltid i första hand. Denna grundprincip måste slås fast i kritiska lägen då det som är självklart kan leda till förvirring.

Hur kritiska vi än var mot Salvador Allende, så var det mot Pinochet vi förde huvudkampen. Och vi intog en liknande hållning till *gorillas* i Argentina 1955 eller mot dem som saboterade Arbenz, Torrijos och andra anti-imperialistiska regeringar i regionen. I Venezuela idag är det nödvändigt att på samma sätt stå enad mot högerns upptrappning.

När en kupp tornar upp sig vid horisonten är det nödvändigt att klargöra vilka som bär skulden för krisen. De som orsakar en katastrof är inte samma personer som de som inte har någon makt att lösa dem.

Denna distinktion gäller på det ekonomiska området. Maduros misstag är både otaliga och omöjliga att försvara, men det är kapitalisterna som bär skulden för de nuvarande problemen. Regeringen är eftergiven eller oduglig, men de är inte jämförbara. De som gör sig skyldiga till det enorma misstaget att jämställa de båda sektorerna¹⁷ blandar ihop helt olika saker.

Regeringens misstag består bl a av det icke fungerande systemet med valutakurser, den oacceptabla utlandsskulden, och bristen på kontroll av priser och smuggling. Men det är de förmögna som har orsakat sammanbrottet för ekonomin genom manipulationer med valutorna, att spä på inflationen, hanteringen av importvaror och att begränsa tillgången på basvaror.

Den verkställande makten avvaktar eller agerar felaktigt av många skäl: ineffektivitet, tolerans för korruption, skydd av bolibourgeoisin, samröre med de miljonärer som maskerar sig som chavistas. Det är orsaken till att den inte har satt stopp för stödet till privata grupper, som får billiga dollar för att sedan importera till höga priser. Men sammanbrottet för

¹⁵ Cabrera, Ángel Guerra, Venezuela, situación de peligro, 25-5-2017, <http://lapupilainsomne.wordpress.com/2017/05/25/venezuela-situacion-de-peligro-por-angel-guerra-cabrera>. Luzzani, Telma. El plan destituyente del Pentágono y el secretario de la OEA, 30-3-2017, <https://www.tiempoar.com.ar/articulo/view/65767/el-plan-destituyente-del-penta-gono-y-el-secretario-de-la-oea-por-telma-luzzani>.

¹⁶ Rodríguez Porras, Simón. Nueve errores de Claudio Katz sobre Venezuela, 11-5-2017. <http://laclase.info/content/nueve-errores-de-claudio-katz-sobre-venezuela>.

¹⁷ Rodríguez Porras, Simón. Nueve errores de Claudio Katz sobre Venezuela, 11-5-2017. <http://laclase.info/content/nueve-errores-de-claudio-katz-sobre-venezuela/>

produktionen är den härskande klassens verk i syfte att störta Maduro. Att inte inse den konflikten är ett tecken på ovanligt högt utvecklad närsynthet.

Denna blindhet förhindrar insikten om en annan nyckelfaktor vid denna tidpunkt: Chavismens motstånd mot attacken från högern. Maduro tänker inte ge upp, även om det sker med metoder och attityder som är ytterst tveksamma. Han har behållit PSUV:s vertikala struktur, han ägnar sig åt att förbjuda kritiska strömningar och han slår vakt om en byråkrati, som stryker reaktioner underifrån. Men till skillnad från Dilma och Lugo ger han inte upp. Hans sätt att agera är raka motsatsen till den kapitulation som Syriza stod för i Grekland.

Den hållningen förklarar hatet från de mäktiga. Regeringen har fattat det utmärkta beslutet att lämna OAS (spanska: OEA). Den har lämnat ”Kolonialministeriet” [*Ministerio de las Colonias*, som OAS ofta kallas i Latinamerika] och har verkställt den brytning, som vänstern alltid krävt. Det beslutet borde leda till det överväldigande stöd, som ytterst få har gett uttryck för.

Precis som varje regering som attackerats av högern har regeringen tillgripit våld i självförsvar. De etablerade medierna fördömer detta på ett osedvanligt hysteriskt sätt. Man tycks helt ha glömt bort det sätt på vilket alla sorters regeringar brukar rättfärdiga sig i liknande situationer. Men Maduro har också blivit kritiserad för sin relativt försonliga hållning till fascisterna. Han har helt enkelt bara gått återhållsamt fram som svar på oppositionens brutalitet.

Regeringen har förstås gjort sig skyldig till övertramp. Det är det tråkiga priset för varje större sammandrabbning med kontrarevolutionen. Sådana missöden har förekommit under alla strider mot reaktionen, från Bolívar till Fidel. På detta känsliga område gäller det att undvika att bli för överslättande, men utan att upprepa det förtal oppositionen sprider.

Maduro har riktat elden mot högerns brutalitet och inte mot befolkningen. Därför går det inte att jämföra honom med Gaddafi eller Saddam Hussein. Han har inte massakrerat vänsteraktivister eller gett sig in i krigiska äventyr tillsammans med USA. Analogin med Stalin är mer löjeväckande, men ger en påminnelse om att Hitlers spöke svävar över många av de oppositionsledare, som har band med Uribe eller längtar efter en Pinochet.

Socialdemokratiska ståndpunkter

De senaste månaderna har också motståndarna till högern i växande grad skjutit över skulden för krisen i Venezuela på Maduro. Det synsättet utgör en upprepning av den gamla socialdemokratiska tendensen att sluta upp bakom reaktionen i kritiska ögonblick.

De ifrågasätter regeringens legitimitet med samma argument som oppositionen. I stället för att anklaga CIA, *los esqualidos* [ett venezolanskt uttryck för de skamligt rika], eller OAS, koncentrerar de sig på invändningar mot chavismen. Det gör de i namn av ett demokratiskt ideal som är lika abstrakt som det är avskilt från kampen för att avgöra vem som ska ha makten i staten.

Denna inställning återfinns bland olika ”kritiskt tänkande vänsterfolk” [*pensadores del progresismo*] med kopplingar till autonoma grupper. De anklagar inte bara Maduro för den situation som har uppstått, utan hävdar också att han har stärkt ett auktoritärt ledarskap i syfte att kunna upprätthålla den modell som är baserad på inkomster från oljan.¹⁸

Det synsättet liknar mycket den liberala tesen som skyller alla problem i Venezuela på den populistiska politik, som drivits igenom av tyranner som har slösat med statens tillgångar.

¹⁸ Lander, Edgardo. ”Sociólogo venezolano cuestiona la ‘solidaridad incondicional’ de la izquierda latinoamericana con el chavismo”, 23-3-2017.

<https://ladiaria.com.uy/articulo/2017/3/sociologo-venezolano-cuestiona-la-solidaridad-incondicional-de-la-izquierda-latinoamericana-con-el-chavismo/>

Med den skillnaden att de använder ett mer diplomatiskt språk för sin diagnos.

Andra från samma inriktning pekar mer kategoriskt ut chavistaledaren. De uppmanar oss också att undvika ”den konspiratoriska förenkling som går ut på att skylla alla landets problem ”på högern eller imperialismen”.¹⁹ Men är högerns sammansvärjning bara fantasier? Är de mördade, paramilitärerna och Pentagons planer bara paranoida bolivarianska påhitt?

Utan att ge något svar på denna grundläggande fråga avfärdar anhängarna till den uppfattningen alla jämförelser med vad som hände i Chile 1973. Men de förklarar inte varför den analogin skulle vara felaktig. De tar för givet att de båda situationerna skiljer sig åt utan att lägga märke till de stora likheterna vad gäller varubristen, medelklassens konservativa irritation eller CIA:s agerande.

De omstridda parallellerna med Allende godtas emellertid i fallet med den första Peronist-regeringen, som betraktas som en direkt föregångare till chavismen. Men är likheterna begränsade till åren av stabilitet eller vad som gällde just före kuppen 1955? Frågan om upptrappningen av våldet tyder på att likheterna gäller den senare perioden. Och vad var huvudprioriteringen i en situation av det slaget? Att mobilisera mot Peróns auktoritära styre eller göra motstånd mot *gorillas*?

Socialdemokrater och den ”kritiska vänstern” pekar ut den auktoritära Maduro som huvudorsak till det nuvarande läget.²⁰ Det är orsaken till att de tonar ned risken för en kupp och avvisar behovet av att förbereda sig på att försvara sig mot högerns provokationer.

Men konsekvenserna av den hållningen har alltid visat sig när oligarkerna och deras banditer återtar regeringsmakten. Det som har hänt på senare tid i Honduras, Paraguay och Brasilien leder inte till någon som helst oro bland dem som demoniserar chavismen.

De har också invändningar mot oljeberoendet, skuldsättningen och kontrakten med oljebolagen. Men de säger inte om de kräver antikapitalistiska och socialistiska lösningar för att få bukt med Maduros otillräcklighet. Samma sak gäller varubristen och spekulationen. Kräver de att han ska agera mer bestämt mot bankerna och de stora handelskartellerna? Vill de ha konfiskationer, nationaliseringar, eller direkt folklig kontroll?

Genom sådana åtgärder skulle det vara möjligt att bygga broar till regeringen, men aldrig med oppositionen. Motståndarna till chavismen bortser från denna skillnad.

Uppmaningar från ”den kritiska vänstern”

Det upprop om att en fredsprocess är nödvändig, och som många intellektuella har undertecknat, präglas av dessa socialdemokratiska åsikter. Det uttalandet är för en fredsprocess och avvisar både chavismens auktoritära metoder och högersektorns våldsamma inställning.²¹

Uppropet förespråkar en balans för att bli av med polariseringen och använder sig av ett språkbruk, som ligger närmare det man är van att höra från olika utrikesministerier än folkliga aktivister. Tonläget stämmer överens med den uttalade uppslutningen bakom teorin om två lika dåliga läger. Mot båda ytterligheter förespråkar man en medelväg.

Men denna mittenposition dementerades omedelbart av att man gav regeringen huvudskulden. Och uppropet bortser inte bara från högerns provokationer, utan imperialismen nämns bara i

¹⁹ Svampa, Maristella. CARTA ABIERTA AL CAMPO MILITANTE PROCHAVISTA DE LA ARGENTINA. <http://www.lateclaene.com/maristella-svampa>.

²⁰ Svampa, Maristella; Gargarella, Roberto. El desafío de la izquierda, no callar, 8-5-2017, <https://www.pagina12.com/36336-encrucijada-venezolana>.

²¹ VVAA, LLAMADO INTERNACIONAL URGENTE A DETENER LA ESCALADA DE VIOLENCIA EN VENEZUELA, 30-5-2017, <http://www.cetri.be/Llamado-internacional-urgente-a?lang=fr>.

förbigående.

Texten fick ett kraftfullt svar av REDH [Nätverket av intellektuella, konstnärer och sociala rörelser till försvar för mänskligheten] och undertecknades av många intellektuella. Svaret kritiserade med rätta fascinationen över en konventionell politik och framhöll de utomkonstitutionella krafternas betydelse i kritiska situationer.²²

Det liberala återfallet bland post-progressiva eller tänkare inom den ”kritiska vänstern” återupprepar det som hände med de socialdemokratiska gramscianerna på 1980-talet. Den gruppens fiendlighet mot leninismen och den kubanska revolutionen kan jämföras med dagens fiendlighet mot chavismen. Flera av dem som undertecknat uppropet har funnits med under båda dessa perioder.

Men dagens socialdemokratiska variant är ny och saknar den politiska förankring som spanska PSOE en gång stod för. Det partiets socialliberala vändning har fullständigt förintat den progressiva bild som det en gång inkarnerade. Att anhängarna nu är föräldralösa förklarar, kanske, den pågående återföreningen med den gammaldags liberalismen.

I vissa fall är denna utveckling kulmen på de motsättningar som har funnits inom olika delar av autonomismen. Och ställningstagandena mot den Bolivarianska modellen har vidgat denna spricka. De som har valt att sluta upp bakom oppositionen ser med misstänksamhet på dem som ”håller fast vid chavismen”.²³

Men den sistnämnda gruppen har analyserat tidigare tillkortakommanden och börjat inse behovet av att ta kamp om statsmakten utifrån socialistiska perspektiv som har samband med den latinamerikanska marxismen.

Den andra gruppen fortsätter däremot att kryssa bland motsägelser och allmänna teorier om anti-patriarkalism och anti-oljeberoende, utan att komma med något konkret exempel på vad man är ute efter. Uppslukade av liberalismen utgör deras gåtfulla infall inte längre något nytillskott för vänstern. Genom deras förmåga att glömma klasskampen och fascinationen inför den borgerliga konstitutionalismen blir deras kritik av oljeberoendet bara en pittoresk kuriositet.

Tankspridd dogmatism

Ett synsätt som är samstämmigt med socialdemokratin förekommer också och använder sektaristiska argument. I det fallet utmålas Maduro som en korrupt regering, eftergiven och opportunistisk, som håller på att befästa ett diktatoriskt styre.²⁴ I andra sammanhang används mer indirekta eller sofistikerade beteckningar (*de facto* president, bonapartistisk ledare).

Men alla varianter har det gemensamt att de betonar att ansvaret i grunden ligger hos en auktoritär regering, som håller på att slita landet i stycken. Överensstämmelsen mellan den inriktningen och mediernas framställning är slående. Det stora problemet är dock inte retoriken utan praktiken.

Varje dag anordnar högern och regeringen demonstrationer. Förespråkarna för socialistisk renlärighet måste ställa sig frågan: vilken av de båda mobiliseringarna ska vi ansluta oss till? Vem ska vi identifiera oss med? Om de anser regeringen vara huvudfienden måste de göra gemensam sak med *escualidos* från *guarimbas*.

²² VVAA. Quién acusará a los acusadores?, 5-6-2017, <http://www.humanidadenred.org.ve/?p=8134>.

²³ Svampa, Maristella. CARTA ABIERTA AL CAMPO MILITANTE PROCHAVISTA DE LA ARGENTINA, <http://www.leteclaene.com/maristella-svampa>.

²⁴ Rodríguez Porras, Simón. Nueve errores de Claudio Katz sobre Venezuela, 11-5-2017. <http://laclase.info/content/nueve-errores-de-claudio-katz-sobre-venezuela/>

I maj i fjol uppmanade de i Buenos Aires till en demonstration med krav på att Maduro skulle störtas.²⁵ Alla förbipasserande insåg genast vem som skulle ta över presidentmakten i Venezuela om den nuvarande statschefen störtades. Och de kunde konstatera den totala överensstämmelsen mellan detta krav och vad nyhetsmedierna dagligen förkunnade.

Detta är inte första gången som delar av vänstern så tydligt gör gemensam sak med högern. Vid ett tidigare tillfälle i Argentina under Kirchnerregeringarna fanns röda fanor med i protesterna från sojabönderna och *caceroleros* [motståndare till regeringen från medel- och överklass som slamrade med kastruller och stekpannor]. Men det som bara var patetiskt i Buenos Aires skulle förvandlas till en tragedi i Caracas.

Andra jämsätter Maduro och oppositionen och hävdar att det under en maskerad av skenbart motsatta ståndpunkter finns djupa överensstämmelser. Därför spekulerar de om när denna samstämmighet kommer att bli öppen.²⁶

Denna märkliga tolkning står i motsättning till de hårda strider mellan de båda sektorerna, som är uppenbara för alla andra. Det blir alltså lite svårt att tolka *gurarimbos*, morderna och hoten från Pentagon som ett fingerat gräl mellan två släktingar.

Den enda logiken bakom detta sätt att framställa läget på är att tona ned allvaret i den nuvarande konflikten, att tolka den som en rent inomborgerlig strid om hur tillgångarna ska fördelas. Och då kan också Maduros totalitära sidor ses som ett lika stort (eller större) hot som oppositionen.

Det stora problemet med detta synsätt är inte dess brist på fokus utan den underförstådda neutralitet som förespråkas. Eftersom alla är lika goda kålsupare är den egna kupp som regeringen beskylls för jämförbar med den kupp högern står för.

Men en parallellen är förstås felaktig. I Venezuela handlar det inte om två varianter av reaktionär politik som, exempelvis, jihadismen och diktaturerna i Mellanöstern. Inte heller handlar det om den kamp mellan grottmänniskor i Argentina som när Videla stod mot Isabel Perón.

Konfrontationen mellan Capriles-López och Maduro liknar konfrontationen mellan Pinochet och Allende, mellan Lonardi och Perón eller på senare tid mellan Temer och Dilma. Därigenom skulle en seger för högern över Maduro leda till en oerhörd politisk tillbakagång och alls inte handla om kamp mellan två jämförbara storheter.

I en sådan situation blir neutralitet samma sak som passivitet och ett starkt uttryck för vanmakt inför de stora händelserna. Det leder till att man avskriver möjligheterna att engagera sig i och påverka det reella skeendet.

Eftersom detta synsätt innebär att man tar för givet att chavismen har gjort sitt, så inskränker man sig helt och hållet till att göra ett bokslut över de åren. Men det största felet man kan göra är att bara se till ofullbordade eller misslyckade försök. Och värst av allt är oförmåga att förstå händelser av episk karaktär.

Vilka invändningar man än kan ha mot Maduro så kommer utvecklingen i Venezuela att få omedelbara och avgörande konsekvenser för hela regionen. Om reaktionärerna segrar kommer det att leda till bakslag och en känsla av vanmakt gentemot Imperiet. Det kommer att innebära slutet för en progressiv cykel och inte något som statsvetare och sociologer kan ägna sig åt att utvärdera.

²⁵ Nuevo MAS, Bajo la consigna "Fuera Maduro" escandaloso acto en Buenos Aires de un sector del FIT en apoyo a la derecha golpista venezolana, <https://www.mas.org.or/?p=12538>.

²⁶ Altamira, Jorge. Constituyente "a la Maduro", 18-5-2017.

<http://www.po.org.ar/prensaObrera/1458/internacionales/constituyente-a-la-maduro-1>.

Detta vet högern om och det är orsaken till att den trappar upp kampanjerna mot intellektuella som försvarar chavismen. Attacken nyligen över en helsida i *Clarín* ger en försmak om den stormvåg som planeras regionalt när Maduro är borta.²⁷ Men sekteristerna inser inte den faran.

Val under falska förespeglingar

Under den närmaste framtiden finns två politiska alternativ: högerens krav på att allmänna val tidigareläggs och regeringens förslag om en konstituerande församling. Och oppositionen är bara villig att delta i val där dess seger är garanterad.

Av de 19 val som har hållits under chavismen har regeringen vunnit 17 och omedelbart erkänt de båda man förlorat. Högern däremot har aldrig accepterat de resultat som gått den emot. De har alltid hävdats att det förekommit någon form av valfusk eller tillgripit bojkotter. När de segrade i två fyllnadsval krävde de att regeringen skulle avgå omedelbart.

I december 2015 fick högern majoritet i nationalförsamlingen och inriktade sig på att störta Maduro. Sedan försökte man på olika sätt att bortse från konstitutionen, till och med genom att svära in deputerade som hade valts på olagligt vis och genom att förfälska underskrifter på namninsamlingar för att få Maduro avsatt.

Capriles, Borges och López kräver nu med falska förespeglingar val mitt under ekonomisk krigföring och provokationer på gatorna. De vill ha val av samma slag som i Colombia, där hundratals folkliga aktivister har mördats under den ena valkampanjen efter den andra. De hoppas kunna vinna vid valurnorna på samma sätt som i Honduras under trycket av mordet på Berta. De vill ha den sorts val som hålls i Mexiko över döda kroppar av journalister, studenter och lärare.

Det skulle vara ett fruktansvärt misstag att delta i val som syftar till att ordna en begravningsplats för chavismen. De kräver att Maduro ska anordna val i en atmosfär av inbördeskrig, något som ingen regering någonstans skulle gå med på.

Venezuela upplever en situation med vissa likheter med den som rådde i Nicaragua i slutet av sandinisternas första period vid makten. Belägringen militärt och varubristen tärde på en härjad befolkning, som röstade på högern av ren utmattning. Under sådana omständigheter har valen en självskriven vinnare.

Å andra sidan finns inget rim och reson i att jämföra läget med det som rådde när Sovjetunionen föll ihop. Venezuela är inte någon stormakt som imploderar inifrån som avslutning på en lång skilsmässoprocess mellan regimen och befolkningen. Det är ett sårbart land i Latinamerika som attackeras av USA.

En del bedömare tar imperialismens repressiva roll för givet och hävdar att den inte har någon avgörande betydelse för den nuvarande krisen.²⁸ De utgår från att de ständiga fördömandena av dess välde är "inte är något nytt" eller bara handlar om en ritual från vänsterns sida. Men de glömmer att det aldrig kan vara poänglöst att framhålla den förödande verkan som angreppen norrifrån kan ha på regeringar som gjort sig till fiender med Washington.

Hela spektrumet av f d chavister, som ansluter sig till kraven på nyval är ett exempel på hur demokrati blandas samman med borgerlig parlamentarism. De blundar för hur rätten till självstyre systematiskt blockeras av borgerliga institutioner.

²⁷ Bazzan, Gustavo. El reclamo de Atilio Borón a Nicolás Maduro para "aplastar" a la oposición en Venezuela, 30-5-2017, https://www.clarin.com/mundo/reclamo-atilio-boron-nicolas-maduro-aplastar-oposicion-venezuela_0_rylWQfs-W.html

²⁸ Carcione, Carls. Las "lecciones" de algunos intelectuales de la izquierda: Quiénes son los sepultureros del proceso bolivariano?, 16-5-2017, <http://questiondigital.com/las-lecciones-de-algunos-intelectuales-de-la-izquierda-quienes-son-los-sepultureros-del-proceso-bolivariano/>

Detta hinder är orsaken till att det stora flertalet av konstitutionella regimer har förlorat sin legitimitet. Det blir alltmer uppenbart att den härskande klassen använder valprocesser för att befästa sin makt. Den använder sig av dem för att kontrollera ekonomin, rättssystemet, medierna och våldsapparaten. Verklig demokrati kan bara uppstå under en process av socialistisk omvandling av samhället.

Det är sant att Maduro inställde folkomröstningen om att avsätta honom, avblåste regionalval och förbjöd några oppositionspolitiker. De åtgärderna utgör en del av en blind reaktion på trakasserier. Men chavisternas ledare är också konfronterad med det hyckleri av värre sort som de som försvarar det nuvarande valsystemet står för.

Det räcker med att titta på hur riksriktshistorien i Brasilien verkställdes av en grupp förbrytare i skydd av domare och parlamentsledamöter, som kunde manipulera systemet med att på indirekt väg utse president. Det föll aldrig OAS in att ingripa mot denna grova kränkning av demokratiska principer.

Inte heller orsakade det någon upprördhet inom etablissemangen när elektorskollegiet utsåg Trump sedan han hade fått några miljoner färre röster än Hilary Clinton. En härskande monarki i Spanien eller England verkar naturligt för dem, precis som de klumpiga förfaringsätt som används för att manipulera alla val i Mexiko. Den fulländade demokrati de avkräver Venezuela existerar inte någonstans i något kapitalistiskt land.

Den konstituerande församlingens potential

Givetvis gick man för flera år sedan miste om möjligheterna med en omskapande konstituerande församling. Det nya försöket är helt defensivt och ett försök att få bukt med en alltmer desperat situation.

Men det tjänar inget till att bara diskutera vad som inte blivit gjort. Det finns fortfarande tid för den sortens bokslut. Det viktiga nu är att avgöra hur detta krav kan användas för att åter öppna vägen för folkliga initiativ.

Innan regeringen tog upp förslaget om en konstituerande församling hade den begränsat sig till en konfrontation i helt byråkratiska former mellan olika former av statsmakt. Den förlitade sig på en kamp uppifrån av exekutiven eller högsta domstolen mot nationalförsamlingen. Nu har man till sist tagit upp frågan om folklig makt och vi får se om detta kan leda till en verklig mobilisering.

Det finns en rad tecken på trötthet och skepsis inom chavismen. Och ingen har satt upp villkoren för kampen och huvudfrågan handlar om huruvida man ska fortsätta kampen eller ge upp. De som har bestämt sig för att sätta ner foten manar till att blåsa nytt liv i det folkliga projektet.

En del vänsterströmningar, som är mycket kritiska till Maduros sätt att leda anser att en konstituerande församling kan utlösa en dynamik från den folkliga rörelsen mot byråkratiska metoder.²⁹ De betraktar den konstituerande församlingen som ett otillräckligt verktyg för att ta itu med den korrupta, förborgerligade bolibourgeoisin inom chavismen.

Den konstituerande församlingen kan också bidra till att bryta de senaste månadernas dödläge mellan *guarimbas* och mobiliseringar till stöd för regeringen. Om den får rätt uppgifter kan den bryta oppositionsfronten och skilja de missnöjda från fascisterna.

Men det står klart att utan drastiska åtgärder på ekonomins och samhällets område kommer den konstituerande församlingen bara att vara ett tomt skal. Om inte det katastrofala läget

²⁹ STALIN PÉREZ BORGES. Movimiento EN LUCHAS: la convocatoria a la Asamblea Nacional Constituyente es un reto que debemos asumir, 9-5-2017, <https://www.aporrea.org/actualidad/n308188.html>.

inom produktionen angräps genom nationaliseringar av banker, utrikeshandel och expropriering av sabotörerna kommer det inte att gå att återfå något folkligt stöd.

De provisoriska åtgärder som har vidtagits för att öka basorganisationernas insatser under utdelningen av livsmedel räcker inte. Radikala åtgärder får inte dröja.

Vilket alternativ man än väljer kommer det inte att bli lätt att omdirigera ekonomin efter alla misstag beträffande skuldfrågan, upprättandet av speciella investeringszoner eller all kapitalflykt som har tillåtits.

Chávez genomförde en stor omfördelning av oljeintäkterna genom nya metoder för att aktivera befolkningen politiskt, men han lyckades aldrig lägga grunderna för någon utveckling av industrin. Han tog strid med kapitalisterna inom oppositionen, men inte den egna bolibourgeoisin och han klarade inte av att få bukt med oljekulturen, som undergrävde alla försök att bygga upp en produktiv ekonomi. Tvekan när det gällde att bryta med den kapitalistiska strukturen är förklaringen till motgångarna.

Läget nu är besvärligare på grund av det tvära fallet för oljepriset och stoppet för regionala integrationsprojekt genom att konservativa regeringar kommit till makten. Men man bör också ha klart för sig att alla revolutionära processer startar i motvind och då kan den konstituerande församlingen bli en struktur för att återta initiativet.

En del kritiker motsätter sig sektoriella och folkliga former för val. De anser att därigenom kommer ”församlingen att bli svårhanterlig, korporativistisk och illegitim”.³⁰ Och då upprepar de bara högerens uppbackning (när det passar den) av en konventionell borgerlig demokrati. Den uppfattningen är inget att förvåna sig över när det handlar om kommentatorer inom etablissemanget, men det är irriterande när den förfäktas av anhängare till ryska revolutionen.

Efter tre decennier av regeringar som följt på diktaturer verkar många ha glömt bort den borgerliga demokratins dubbelspel. Det kan vara värt att påminna sig att Lenin och Trotskij 1917 försvarade sovjeternas legitimitet och upphörde att erkänna den konstituerande församling, som var en rival till den revolutionära makten.

Läget i Venezuela idag är helt annorlunda. Men bolsjevikrevolutionen har inte bara lärt oss att inse vilka samhällsliga förhållanden och klasskonflikter och intressen som står på spel, den visade också vägen för att överskrida den borgerliga liberalismens hyckleri och den slog fast att maktspråk mot reaktionen ingår i kampen mot högerens barbari.

Vänstern måste bestämma sig för om den ska göra gemensam sak med oppositionen i en bojkott eller om man ska delta i konstituerande församlingen. Det finns förstås ett tredje alternativ också, men som inte kommer att få något större gehör: ”ja, nej och så raka motsatsen till det”.

I regionen i övrigt handlar det om solidaritet. Som under ”specialperioden” på Kuba måste vi lägga manken till i ett besvärligt läge. Vi får hoppas att många *compañeros* gör det innan det är för sent.

Intellektuell omgruppering

Venezuela ger inte bara upphov till intensiv debatt. Det har också lett till stora omgrupperingar av intellektuella, som står för olika politik. Den omgrupperingen har varit mer betydelsefull än omstridda detaljer i olika uttalanden. Följden har blivit stora motsättningar mellan olika läger.

³⁰ Giménez, Gustavo. Venezuela: una Constituyente trucha, 11-5-2017, <http://mast.org.ar/2017/05/11/venezuela-constituyente-trucha/>.

REDH:s text, där det socialdemokratiska uppropet tillbakavisades, följdes upp av andra övertygande svar.³¹ De politiska gränslinjerna har dragits upp mycket snabbt.

Trots de spänningar som de olika uppropen har lett till så vill många undertecknare fortsätta den interna dialogen. Detta är nödvändigt, men de upprörda reaktionerna visar också vad som står på spel. Om högern segrar kommer det att finnas gott om tid för klagosånger och seminarier om vad som skedde.

Eftersom det socialdemokratiska uppropet innehåller en maning till fred fick det stöd av många intellektuella med spontana förhoppningar om att kunna bromsa upp våldet. Efter att ha tagit en närmare titt på innehållet i dokumentet tog en del tillbaka sitt stöd medan andra fortsatte att göra det med defensiva argument. De framhåller sin fortsatta solidaritet med den bolivarianska processen eller pekar på meningsskiljaktigheter med andra undertecknare.

Men viktigast har varit den snabba och omfattande reaktion, som det anti-chavistiska dokumentet ledde till och den starka och breda kritiken av det socialdemokratiska uppropet. Denna klara reaktion ledde till en plötslig samstämmighet mellan vänsterintellektuella och radikala nationalisterna. Om detta samspel skulle stärkas så innebär det att Venezuela har väckt nytt liv i ett kritiskt tänkande inom ramen för de revolutionära traditionerna i Latinamerika.

Sammanfattning

Medierna fortsätter att tita om det våld oppositionen i Venezuela står för och den repression högerregeringarna i Latinamerika gör sig skyldiga till. Högerns strategi med en institutionell kupp stöter på svåra problem, men vänstern måste ta sig an detta nya hot, stödja anti-imperialistiska beslut och kunna skilja på kapitalisternas bojkott och regeringens ineffektivitet.

Den post-progressiva ”kritiska vänstern” har slutit upp bakom den socialdemokratiska traditionen och vänder sig mot chavismen, avfärdar hotet om en kupp och pekar felaktigt ut det auktoritära styret som huvudfaran. Dogmatikerna vill inte se vem huvudfienden är och gör endera gemensam sak med de konservativa eller hamnar i passiv neutralitet.

Högern vill bara ha val som den kan vara säker på att vinna. Under dessa mycket besvärliga förhållanden ger konstituerande församlingen nya möjligheter och pekar fram mot en ny mötesplats för radikalt intellektuellt tänkande.

Originalartikeln finns på flera språk på Katz' hemsida www.lahaine.org/katz

På spanska även här: <https://www.aporrea.org/actualidad/a247569.html>

Översättning från engelska versionen (”The Left and Venezuela”): *Björn Erik Rosin*

Lästips

[Tidskriften Röda Rummet om Venezuela 2016-17](#) (innehåller även referenser till fler artiklar)

³¹ VVAA. Declaración sobre Venezuela: Intelectuales en solidaridad con el pueblo bolivariano, 5-6-2017, <http://www.barricadav.org/?p=6842>

VVVA. LUCHAS y otras organizaciones se pronuncian por una salida democrática, revolucionaria y socialista a la crisis venezolana, <http://www.resumenlatinoamericano.org/2017/06/11/luchas-y-otras-organizaciones-se-pronuncian-por-una-salida-democratica-revolucionaria-y-socialista-a-la-crisis-venezolana/>